CRKVA SV. DIZMUŠA DOBROG RAZBOJNIKA

Zagreb - Nova Ves

Crkva svetoga Dizmuša u Novoj Vesi u Zagrebu

Prebendarska crkva sv. Dizme, u zagrebačkoj kajkavskoj inačici Dizmuša, nalazi se četiristo koraka sjeverno od katedrale pokraj nekadašnjih sjevernih kaptolskih vrata. Crkva je podignuta 1706., godine 1850. dograđeno joj je pročelje i toranj, a od 2002. do 2010. temeljito je obnovljena brigom i sredstvima članova Zbora prebendara Prvostolne crkve zagrebačke na slavu trojedinoga Boga, a vjernicima trajni poziv na vjernost Isusu Kristu u Katoličkoj Crkvi.

Zašto crkva sv. Dizme u Zagrebu?

Po starim zakonima u gradu Zagrebu nisu se smjele vršiti smrtne kazne nego se to obavljalo izvan gradskih zidina. Kada bi nekog teškog zločinca gradski sudci osudili na smrt, a Kaptolska vijećnica u kojoj se sudilo bila je ispred katedrale, onda bi odande zločinca svezana na zaprežnim kolima, provezli kroz sjeverna kaptolska vrata i ondje bi ga izvan zidina pogubili. U blizini toga gubilišta, odmah do sjevernih kaptolskih vrata, zagrebački svećenici sagradili su crkvu kako bi se osuđenici na smrt u toj crkvi mogli ispovijediti prije smaknuća. Prema tome ova je zagrebačka crkva sv. Dizme jedinstvena u svijetu po starosti i svrsi za koju je izgrađena.

Golgotska drama

Crkva je posvećena sv. Dizmi (Dizmušu), čovjeku koji je živio kao razbojnik te bio osuđen na smrt i uz još jednog razbojnika bio razapet na križu odmah do Isusa, Dizma s desne a drugi zvani Gizma (ili Gesta) s lijeve Isusove strane. Zato Dizmu zovu i Desni razbojnik, a neki čak i Dobri.

Gizma se rugao Isusu: „Nisi li ti Krist? Spasi sebe i nas!" a Dizma je rekao Gizmi: „Zar se ne bojiš Boga ni ti, koji si pod istom osudom? Ali mi po pravdi jer primamo što smo djelima zaslužili, a on – on ništa opako ne učini." Onda je Dizma rekao: „Isuse, sjeti me se kada dođeš u kraljevstvo svoje." Isus mu je na to odgovorio: „Zaista ti kažem: danas ćeš biti sa mnom u raju!" (Lk 23, 39-43) Dizma je jedini svetac za koga u Bibliji piše da je u raju i njegov se blagdan slavi sutradan po Uzašašću što znači da je prvi nakon Isusa ušao u raj.

Poruka nutarnjeg uređenja crkve

Zagrebački nadbiskup i metropolita kardinal Josip Bozanić posvetio je na „Žalosni petak" 15. travnja 2011. godine obnovljenu crkvu i u kameni oltar u prozorčić u lapislazulu položio relikvije križa sv. Dizme, a u zid svetišta izložio sandale bl. Majke Terezije. Unutrašnjost crkve resi oltarna slika iz 18. stoljeća te novi inventar iz 2010. godine koji je prema zamisli prebendara dekana Mije Gabrića, dr. Jurja Kolarića i dr. Zvonimira Kurečića izveo akad. kipar Bernard Pešorda. To su oltar, ambon, sjedišta u svetištu te prebendarska sjedala i kip Majke Božje Žalosne u lađi. Osobitu pozornost plijeni brončani reljef slijeva i zdesna na zidu svetišta koji prikazuje zaštitnike pojedinih prebendi i prebendarskih kurija smještenih u zagrebačku povijesnu priču od Kaptola, Vlaške ulice, Šalate i Nove Vesi na desnoj strani te preko Medvedgrada i Zagrebačkog Gradeca (Gornjega grada), Opatovine i Dolca na lijevoj strani. Crkva sv. Dizmuša jedinstvena je jer na malom prostoru posjetitelju pruža skladno umjetničko uređenje liturgijskog i molitvenog ozračja.

Dvije jedinstvene relikvije

U crkvi se nalaze i dvije jedinstvene relikvije: relikvija mučila odnosno križa sv. Dizme, dar opata cistercitske opatije Santa Croce in Gerusalemme u Rimu te sandale blažene Majke Terezije koja je u njima desetljećima hodala po svijetu, njegovala najjadnije ljude i susretala se s velikanima i moćnicima ovoga svijeta. Na izloženoj ploči iznad ulaznih vrata crkve sv. Dizme vidi se fotografija koja prikazuje bl. Majku Tereziju s bl. papom Pavlom VI. u sandalama koje se sada kao relikvije nalaze u ovoj crkvi.

Zbor prebendara Prvostolne crkve zagrebačke

Zbor prebendara Prvostolne crkve zagrebačke utemeljio je zagrebački biskup Timotej 1269. godine kao pomoćnike kanonicima u vršenju svečanoga bogoslužja u katedrali. Prema Statutima iz 1334. godine prebendari su se smjestili na početku Nove Vesi na kaptolskom području koje su do tada obitavali ukinuti templari.

Prebende odnosno prebendarske kurije na istočnoj strani su sv. Uršule (br. 4), sv. Doroteje (br. 6), sv. Jakova (br. 8), sv. Gervazija i Protazija (br. 10), sv. Fabijana i Sebastijana (br. 12) i sv. Kuzme i Damjana (br. 14) i prebenda sv. Katarine Aleksandrijske (br. 16) koja je 1961. darovana sestrama Kćeri Božje ljubavi.

Prebende na zapadnoj strani su sv. Mihaela (br. 3), sv. Barbare (br. 5), sv. Jurja (br. 5a) i sv. Marije Magdalene (br. 7). Tu se još povijesno spominje u potresu 1880. srušena prebenda sv. Elizabete Ugarske (br. 5x).

Članovi Zbora prebendara Prvostolne crkve zagrebačke žele ovom knjižicom pomoći što boljem upoznavanju prošlosti i sadašnjosti zagrebačke Nove Vesi, od templara i prebendara, župe sv. Ivana Krstitelja i novoveških purgara do današnjih novovešana i osobito crkve sv. Dizmuša za koju se oni brinu.

U ovom Božjem domu neka svatko traži i prima potrebnu duhovnu i tjelesnu okrjepu po zagovoru Bl. Dj. Marije Majke Božje Žalosne, bl. zagrebačkih biskupa Augustina Kažotića i Alojzija Stepinca, bl. Majke Terezije i zaštitnika sv. Dizme.

LAPIS LAZULI

Finestrella (prozorčić u obliku križa)
s relikvijom dijela križa sv. Dizme.

Zagreb

GLAVNI GRAD HRVATSKE

Tekst: Zvonimir Kurečić
Izdavač: Zbor prebendara Prvostolne crkve zagrebačke
Tisak: Kršćanska sadašnjost d.o.o.
Naklada: 1000 kom.
Zagreb, 2015.

Nova Ves
Gliptoteka HAZU
Nova Ves
Ul. Ivana Tkalčića
Ul. Nike Grškovića
CRKVA SV. DIZMUŠA
Muzej grada Zagreba
Kaptol
Park Ribnjak
Crkva sv. Marka
Kamenita vrata
Jezuitski trg
Tržnica Dolac
Zagrebačka katedrala
Trg Europe
Trga bana Josipa Jelačića
Cvjetni trg

www.dizma.hr